

Snel terug naar school is veel beter

Richtlijn schoolziekteverzuim

Product

Individueel gerichte extra zorg

Doel

- Richtlijn voor Jeugdgezondheidszorg, Leerplicht en het onderwijs;
- Duidelijkheid over afspraken rondom schoolziekteverzuim;
- Leidraad voor de Jeugdgezondheidszorg om schoolziekteverzuim goed te stroomlijnen;
- Leidraad voor het onderwijs om schoolziekteverzuim goed te stroomlijnen;
- Leidraad voor de leerplicht om schoolziekteverzuim goed te stroomlijnen.

Doelgroep

Jeugdgezondheidszorg(JGZ)

Leerplicht

Onderwijs

JGZ als kernpartner van het CJG

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) ondersteunt ouders en kinderen van -9 maanden tot 23 jaar bij het opgroeien en opvoeden. Het CJG biedt informatie, advies, steun, begeleiding en coördinatie van zorg.

In het CJG werken medewerkers van verschillende organisaties. JGZ is een van de kernpartners in het CJG.

Auteur(s)

Werkgroep schoolziekteverzuim

Esther Everaart, Sigrid Schuurmans,
Ellen Louw, Ingrid van Oosterhout,
Jacqueline Kuipers, Hans Post en Olga
Verspuy

Documentbeheerder

Auteur(s)

Datum

5-3-2013

Versie 1.0

Inhoudsopgave	pagina
Inleiding	3
Aanpak schoolziekteverzuim	3
Onderwijs	4
Stroomdiagram voor school	6
Jeugdgezondheidszorg	7
Stroomdiagram school naar Jeugdgezondheidszorg en Leerplicht	9
Leerplicht	10
Stroomdiagram leerplichtambtenaar	12
Bijlage 1 Leerplichtwet	13
Bijlage 2 Voorbeeld aanmeldingsformulier voor school	14
Bijlage 3 Voorbeeld toestemmingsformulier Jeugdgezondheidszorg	15

Inleiding

Schoolverzuim wegens ziekte komt veel voor. Het verzuim is legitiem, de leerlingen zijn ziek en kunnen geen onderwijs volgen.

Voor de scholen is het lastig om te beoordelen of de ziektemelding terecht is en welke eisen er aan de zieke leerling gesteld mogen worden om weer onderwijs te volgen. Er is een groep leerlingen die weliswaar ziek is, maar die door aanvullende maatregelen toch aan het onderwijs kan deelnemen. Daarnaast verzuimen sommige leerlingen wegens ziekte, terwijl er tevens sprake is van een andersoortige problematiek.

Scholen staan voor de taak passend onderwijs te bieden en problemen bij leerlingen vroegtijdig te signaleren. Zij worden als eerste geconfronteerd met ziekteverzuim en dienen daarop te reageren. In tweede instantie zijn de Jeugdgezondheidszorg en de Leerplicht betrokken en, afhankelijk van de problematiek, ook andere professionals.

Aanpak ziekteverzuim

Er is de laatste jaren al veel nagedacht over het ziekteverzuim van leerlingen. De vereniging van Artsen Jeugdgezondheid Nederland (AJN) en de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) hebben in 2009 gezamenlijk het initiatief genomen om te komen tot de Handreiking 'Snel terug naar school is veel beter!'. In deze richtlijn wordt hier een aantal keer naar verwezen.

In de Landelijk Handreiking worden criteria gehanteerd voor het omgaan met het ziekteverzuim van de leerling. Er gelden criteria voor het onderwijs, de Leerplicht en de Jeugdgezondheidszorg.

Daarnaast is belangrijk om een leerling goed in beeld te hebben. Veranderend gedrag van een leerling, tegenvallende schoolprestaties of het zogeheten onderbuik gevoel kunnen een signaal zijn, dat er wat aan de hand is met een leerling.

Onderwijs

Verantwoordelijkheid leerling en ouders:

In de eerste plaats zijn de ouders en de leerling verantwoordelijk als het gaat om het welzijn van het kind, het werken aan herstel in geval van ziekte en het zo snel mogelijk weer hervatten van het onderwijs. Jongeren vanaf 12 jaar zijn ook zelf verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek. Ouders zijn volgens de leerplichtwet verplicht ervoor te zorgen, dat hun kind als leerling op een school staat ingeschreven en deze school na inschrijving geregeld bezoekt (artikel 2 LPW).

Ouders moeten binnen twee dagen na aanvang van het ziekteverzuim de schooldirecteur hiervan op de hoogte stellen (artikel 12 LPW).

De aanpak van schoolziekteverzuim bestaat uit een aantal stappen. De eerste stap is het vastleggen van het beleid op schoolniveau en het communiceren daarover. Daarna volgen acties door de school naar aanleiding van ziekmelding van de leerling.

Taken onderwijs:

- Neem het schoolziekteverzuim op in het verzuimbeleid van de school;
- Beschrijf het belang en doel van de aanpak van schoolziekteverzuim;
- Gebruik een sluitende registratie, zodat altijd zicht bestaat welke leerlingen wegens ziekte verzuimen, wanneer en hoelang;
- Benoem de taken binnen de zorgstructuur van de school, naar leerkrachten, mentoren, zorg coördinatoren/ interne begeleiders etc. Dit geldt zowel voor de zorg aan leerling/ ouders als voor de contactfunctie naar ketenpartners. De contactfunctie kan in het algemeen het beste neergelegd worden bij de voorzitter van het interne zorgteam/ZAT;
- Positioneer de Jeugdgezondheidszorg en de Leerplicht:
 - De verplichting van de leerling/ ouders bij langdurig of frequent verzuim gebruik te maken van medische advisering vanuit de Jeugdgezondheidszorg en
 - De mogelijkheid van melding bij Leerplicht door de school als twijfel bestaat over de geoorlooftheid van het verzuim.

Als de mentor langdurig of frequent ziekteverzuim signaleert voert deze altijd een verzuimgesprek met de leerling en/of ouders. De school neemt dit op in het schoolziekteverzuimbeleid van de school. Op die manier laat de school betrokkenheid merken. Het doel van het gesprek is om te bezien op welke wijze het volgen van onderwijs hervat kan worden en of er eventueel andere problemen zijn die om een oplossing vragen.

Criteria aanpak verzuim in het onderwijs:

Wanneer moet een leerling opgeroepen worden voor een verzuimgesprek met de mentor/ leerkracht?

- Ziekteverzuim, waarbij een leerling een bepaald aantal dagen aaneengesloten (5 schooldagen) ziek is gemeld;
- Bij overduidelijke signalen dat langdurig verzuim te verwachten is of andersoortige problematiek mee lijkt te spelen;
- Frequent verzuim, bijvoorbeeld een vaste dag in een periode.

Op basis van de gespreksresultaten en de criteria uit deze richtlijn bepaald de school of een leerling in aanmerking komt voor melding bij de Jeugdgezondheidszorg. Dit zal voornamelijk het geval zijn wanneer er zorgen en vragen zijn rond ziekte/klachten.

In deze richtlijn worden in het stroomdiagram één voor één de stappen genoemd, die genomen worden vanaf de ziekmelding door de leerling/ ouders:

- Ontvangst ziekmelding door school;
- Monitoring van verzuim door de mentor/ leerkracht;
- Bij veel verzuim Jeugdgezondheidszorg en/of leerplicht inschakelen.

Criteria voor inschakelen Jeugdgezondheidszorg:

Aanmelding bij de Jeugdgezondheidszorg vindt door de school in de regel plaats als het verzuimgesprek daartoe aanleiding geeft dan wel als aan een van de volgende criteria voor frequent of langdurig ziekteverzuim wordt voldaan:

- De leerling is langer dan vijftien schooldagen achtereen ziek gemeld. Aanmelding vindt dus plaats vanaf de 16de ziektedag of
- De leerling meldt zich meer dan drie keer ziek gedurende drie maanden. Aanmelding vindt dus plaats als de leerling zich voor de 4de keer ziek meldt of ziek naar huis gaat of
- Wanneer er bij de school sprake is van twijfel over de legitimiteit van de ziekmelding. Tevens is dan melding bij leerplicht gewenst.

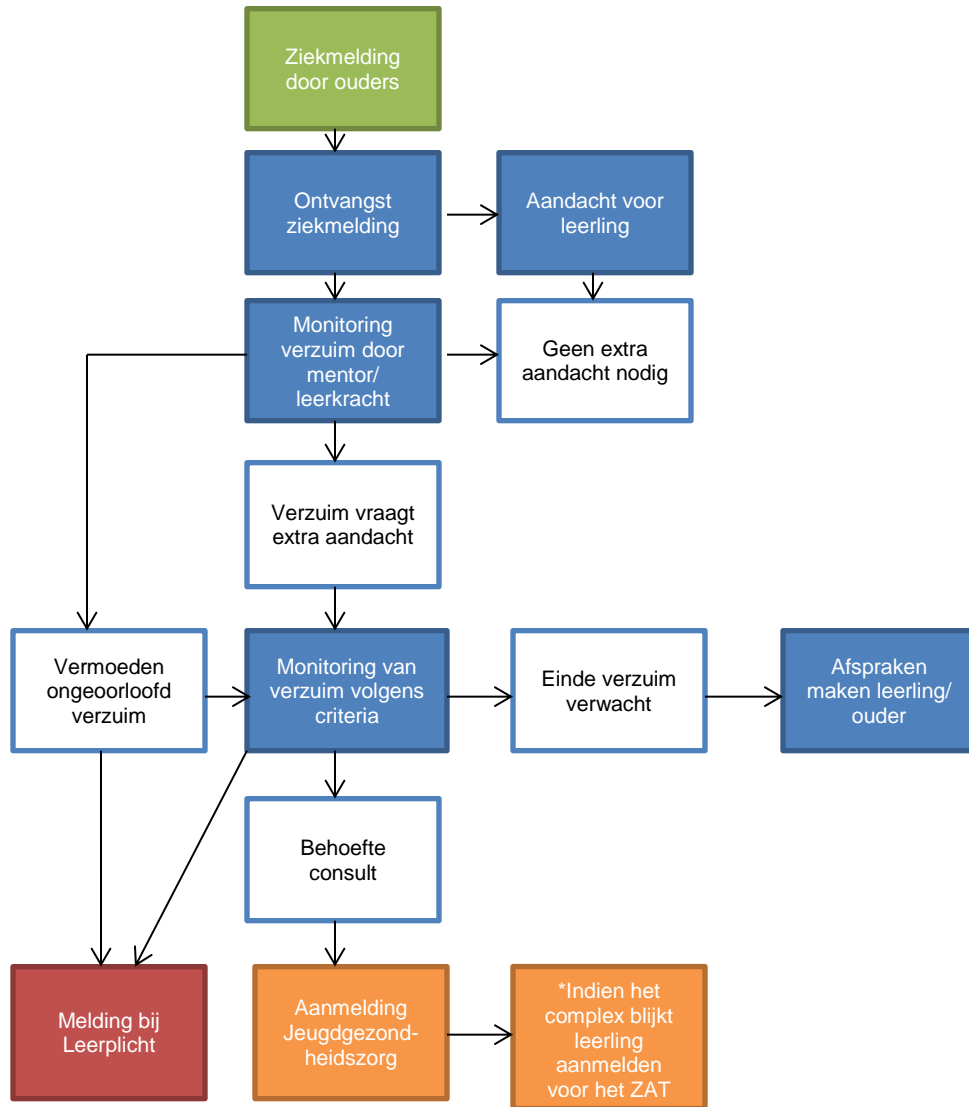
Criteria voor scholen om te melden bij leerplicht:

- Redenen om te twijfelen over de legitimiteit van de ziekmelding;
- De jeugdige wordt altijd op een bepaalde dag ziek gemeld;
- De ziekmelding gebeurt achteraf, te laat, door de leerling zelf of op onjuiste wijze; (bijvoorbeeld via de mail)
- Er worden allerlei vage redenen (hoofdpijn, buikpijn) aangegeven als reden voor ziekmelding;
- De jeugdige is gesignaleerd buiten school zonder ziekteverschijnselen;
- De jeugdige is niet meer gemotiveerd voor school;
- De jeugdige is 80 uur ziek gemeld. Dit kunnen aaneengesloten uren zijn of uren opgebouwd gedurende het schooljaar.

1) Stroomdiagram voor school t.a.v. aanpak ziekteverzuim door school

- De ouders doen een ziekmelding;
- De school ontvangt de melding. Zij geeft aandacht aan de zieke leerling, ook bij terugkeer. Indien de leerling langdurig of in korte tijd frequent verzuimt wegens ziekte vindt er een verzuimgesprek plaats;
- Mochten de zorgen zo groot zijn dat meer ondersteuning gewenst is of als er twijfel is ontstaan over de geoorloofdheid van het verzuim dan vindt melding en/ of overleg met Leerplicht plaats.
- Dit gesprek kan aanleiding zijn om een consult bij de Jeugdgezondheidszorg te vragen. Ook kan besloten worden iets langer te wachten. Als vervolgens het verzuim blijft plaatsvinden wordt alsnog doorverwezen;

Stroomdiagram voor school t.a.v. aanpak ziekteverzuim door school

Jeugdgezondheidszorg

Taken Jeugdgezondheidszorg:

- Bij zorgwekkend schoolziekteverzuim wordt de leerling, door school, doorverwezen naar de Jeugdgezondheidszorg;
- Bij ziekteverzuim waar geen duidelijkheid is over de legitimiteit wordt altijd eerst de Jeugdgezondheidszorg ingeschakeld en wordt met Leerplicht overlegd;
- Verzuimbegeleiding: de Jeugdgezondheidszorg denkt mee in het begeleiden van het verzuim, in een zo vroeg mogelijk stadium:
 - Gesprek met ouders/ leerling en zo nodig een huisbezoek;
 - Inventariseert en analyseert de problematiek;
 - Begeleidt ouders en leerling in het ziekteverzuim;
 - Consulteert zo nodig, met toestemming van ouders, verschillende instanties en behandelaars;
 - Registreert de uitkomsten van het gesprek in het digitaal dossier;
 - Adviseert leerling, ouders en school;
 - Is ambassadeur voor het CJG en heeft hierdoor korte lijnen met de netwerkpartners.

De jeugdarts heeft een behandelende rol in de vorm van begeleiding van het schoolziekteverzuim en kan geen verklaring geven over geschiktheid voor deelname aan het lesprogramma. Zie hieronder het stuk over de geneeskundige verklaring. Wel kan de Jeugdgezondheidszorg handelingsgerichte adviezen geven en oplossingen aandragen aan ouders en school ten aanzien van het schoolziekteverzuim met als doel het verzuim te beperken en de leerling waar mogelijk aan het onderwijs te laten deelnemen. Hierbij heeft de jeugdarts een rol van medisch adviseur.

De KNMG, de beroepsorganisatie voor artsen, heeft als standpunt dat een behandelend arts geen verklaringen afgeeft over een eigen patiënt, waarbij hij/zij een oordeel geeft over de (medische) geschiktheid of ongeschiktheid van een patiënt om bepaalde dingen wel of niet te doen. Dergelijke verklaringen mogen alleen worden afgegeven door een onafhankelijke arts (dus niet de 'eigen' dokter). Zo'n arts kan een eigen beoordeling maken van de situatie. Als dat nodig is, kan die arts, met toestemming, ook nog extra informatie opvragen bij de behandelend arts(-en).

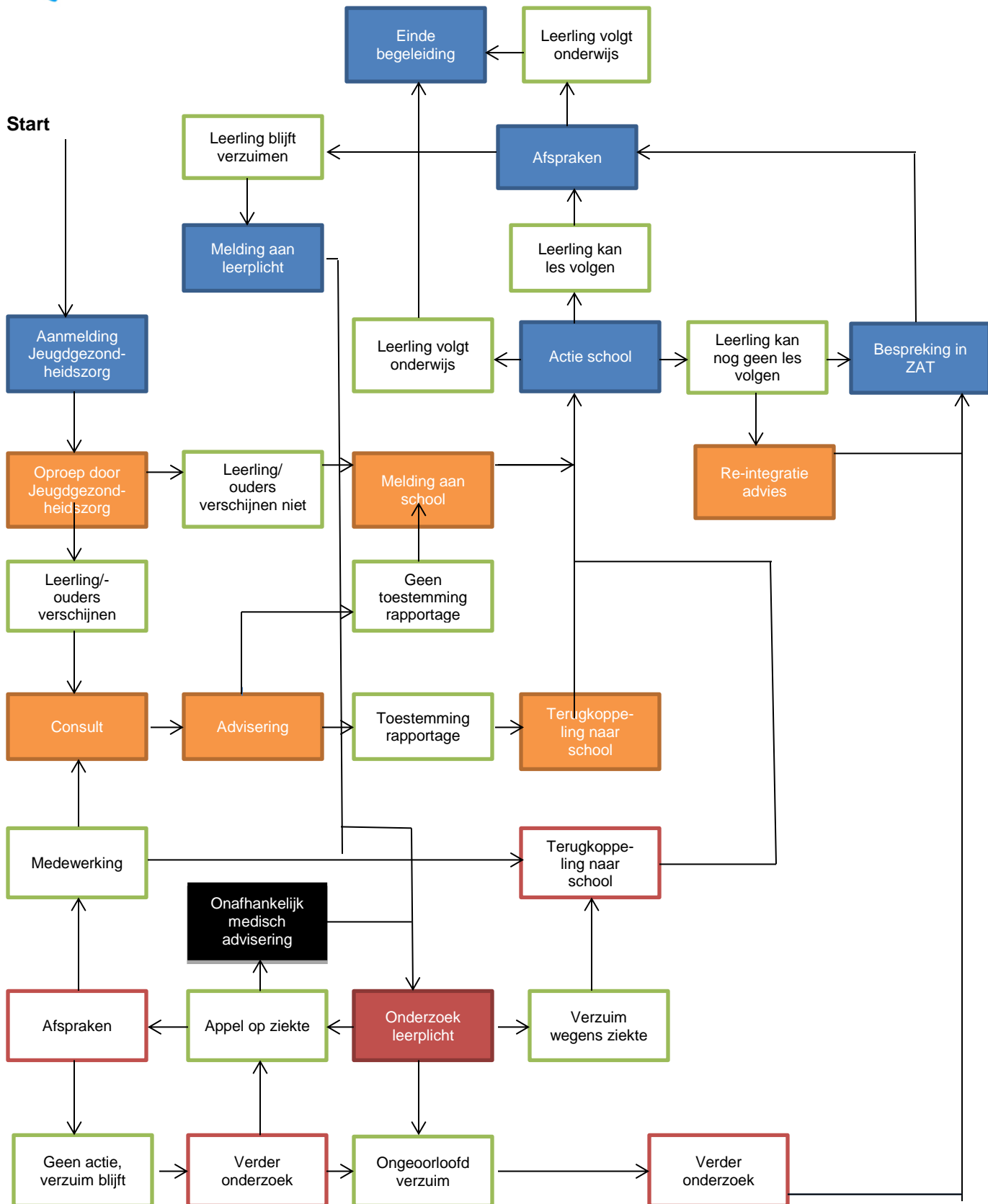
De KNMG vindt het belangrijk dat de behandelende arts zich kan concentreren op behandeling en het opbouwen en behouden van een goede vertrouwensrelatie met de patiënt. De arts moet dan niet in allerlei belangenconflicten raken. Om dit te voorkomen moet er een scherpe grens zijn tussen de behandeling en het beoordelen of de patiënt voor bepaalde voorzieningen in aanmerking kan komen. Op deze manier staat de patiënt niets in de weg om zijn/haar arts alle informatie te geven die noodzakelijk is voor de behandeling.

Bij de begeleiding van ziekteverzuim van een leerling kan binnen de Jeugdgezondheidszorg de jeugdverpleegkundige en de jeugdarts betrokken zijn. Zij overleggen geregeld met elkaar om leerlingen te bespreken waar zorgen over zijn.

Stroomdiagram Jeugdgezondheidszorg; melding school naar Jeugdgezondheidszorg

- Melding: de melding vindt schriftelijk plaats en bevat informatie die relevant is met betrekking tot het verzuim. Het gaat dan om de omvang en frequentie van het verzuim en antwoord op vragen zoals: welke gesprekken hebben ondertussen vanuit school plaatsgevonden met de leerling, door wie en wanneer?
- Consult: De Jeugdgezondheidszorg nodigt binnen 2-3 weken na de melding de leerling/ouders uit voor een consult.
- Rapportage: Naar aanleiding van het consult informeert en adviseert de Jeugdgezondheidszorg altijd de schoolcontactpersoon. De informatie heeft betrekking op:
 - Datum en soort contact;
 - Ondernomen actie;
 - Jeugdarts doet uitspraak over de mogelijkheid van het wel of(nog) niet (volledig) kunnen deelnemen aan het lesprogramma vanaf het moment van consult;
 - Jeugdgezondheidszorg adviseert over gewenste aanpassingen; eventueel opstellen van een re- integratieplan. Dit wordt samen met de leerling, ouders en school opgesteld. Inhoudelijke overdracht naar school vindt plaats in overleg met en met toestemming van ouders en leerling;
- Registratie: registratie vindt plaats in het Digitaal Dossier.

- Actie school
- Leerplicht
- Leerling/ouders
- Jeugdgezondheidszorg
- Onafhankelijke JGZ arts (niet verbonden aan de school van de leerling)

Leerplicht

In eerste instantie neemt de leerplichtambtenaar na melding door school contact op met de leerling en zijn/haar ouders en nodigt hen uit voor een gesprek. In het gesprek kan de leerplichtambtenaar verschillende opties voor vervolgacties voorstellen:

- De leerling kan ervoor zorgen te stoppen met verzuimen. Deze krijgt een 'waarschuwing'. De leerplichtambtenaar adviseert school de eerstvolgende ziekmelding direct aan hem of haar te melden;
- De leerplichtambtenaar stelt een consult bij de Jeugdgezondheidszorg voor. Indien ouders/ leerling eerst geweigerd hebben, zijn zij na uitleg over de procedure en meerwaarde van een bezoek aan de Jeugdgezondheidszorg vaak alsnog bereid gehoor te geven aan de oproep;
- De leerling en ouders werken mee aan het terugdringen van het ziekteverzuim en ondertekenen de toestemmingsverklaring Jeugdgezondheidszorg voor informatie en overleg;
- Indien ouders/leerling niet meewerken aan het onderzoek naar het ziekteverzuim, kan worden overgegaan tot het opmaken van een proces-verbaal.

In tweede instantie beschikt de leerplichtambtenaar over de volgende instrumenten om bij aanhoudend verzuim op te treden. Het doel van alle maatregelen is dat de leerling weer zo snel mogelijk naar school gaat.

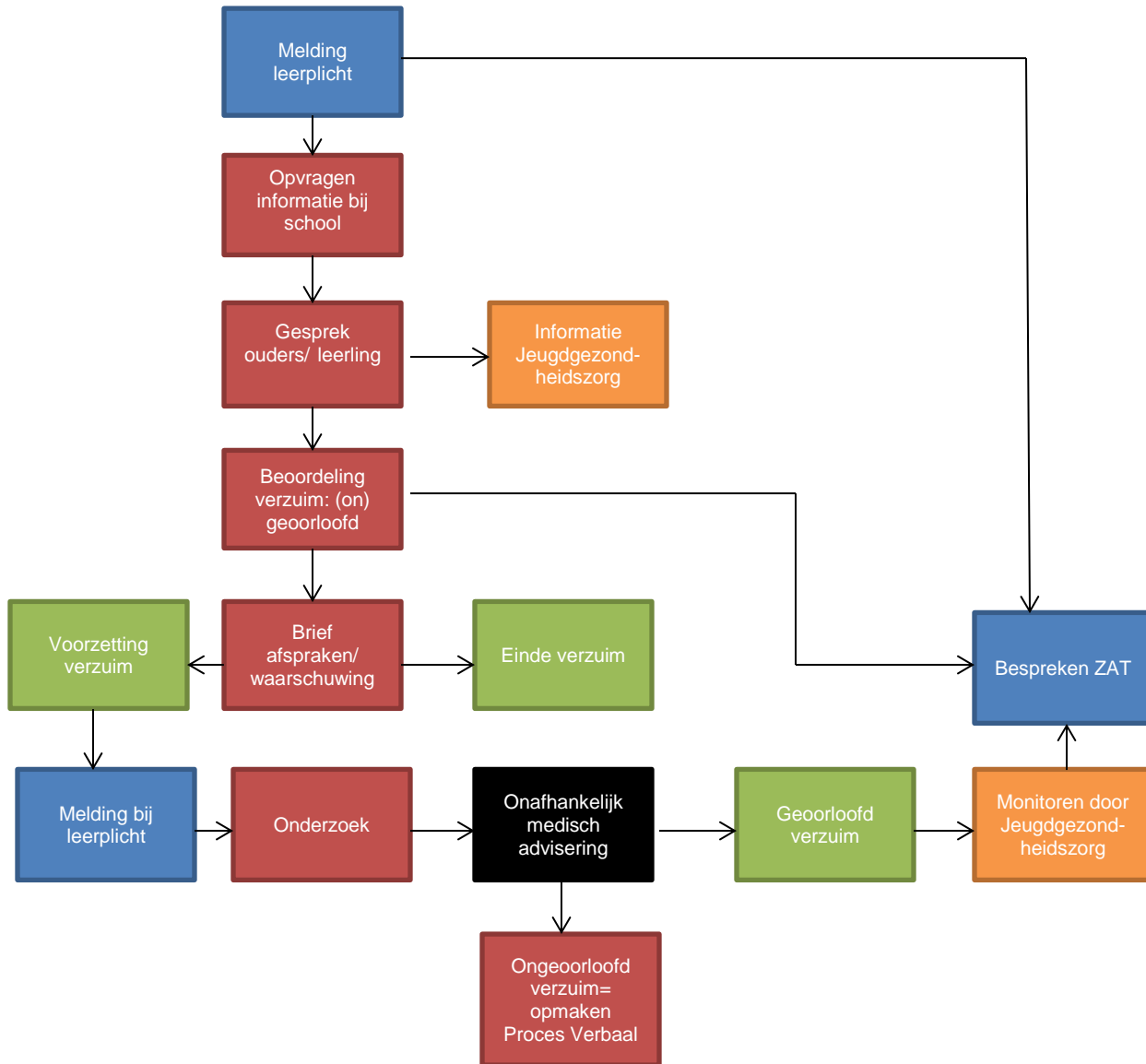
- Een aanvraag voor een onafhankelijk sociaal medisch advies van een jeugdarts; Het advies kan gebruikt worden bij vervolgstappen, waaronder eventueel het opmaken van een proces-verbaal;
- Het opmaken van een proces-verbaal. Op het moment dat de leerplichtambtenaar meent dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim kan deze proces- verbaal opmaken;
- Melding bij de Sociale Verzekeringsbank. De leerplichtambtenaar maakt een melding indien er sprake is van ongeoorloofd verzuim bij een jongere van 16 of 17 jaar zonder startkwalificatie;
- Melding Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Het AMK geeft advies en start zo nodig een onderzoek naar de leerling en gezins- en omgevingsfactoren.

Stroomdiagram Leerplicht: melding school naar bureau leerlingzaken

- Melding: de melding vindt plaats via het verzuimloket van DUO en bevat informatie die relevant is met betrekking tot het verzuim.
- Opvragen informatie. Aan school wordt een verzuimoverzicht gevraagd. Daarnaast zal gevraagd worden wat school aan stappen heeft ondernomen en/of er sprake is van ingezette hulpverlening.
- Gesprek: De leerplichtambtenaar nodigt binnen maximaal 2-3 weken na de melding de leerling/ouders uit voor een gesprek.
- Toestemmingsverklaring Jeugdgezondheidszorg: Indien er sprake is van onduidelijk ziekteverzuim kan ouders/leerling gevraagd worden de toestemmingsverklaring voor de Jeugdgezondheidszorg voor informatie en overleg te ondertekenen.
- Rapportage: Na aanleiding van het gesprek en eventueel verkregen informatie vanuit de Jeugdgezondheidszorg beoordeelt de leerplichtambtenaar of het verzuim geoorloofd dan wel ongeoorloofd ziekteverzuim betreft. Hierover stelt hij een brief, eventueel met afspraken/waarschuwing, op. Deze wordt in afschrift naar school verzonden.
- Registratie: registratie vindt plaats in het Digitaal Dossier Bureau leerlingzaken.
- Vervolg verzuim. Indien er opnieuw vermoedelijk ongeoorloofd ziekteverzuim is meldt school dit bij de leerplichtambtenaar. Deze doet opnieuw onderzoek en maakt eventueel proces-verbaal op.
- Niet meewerkende ouder/leerling Indien ouders/leerling niet meewerken aan het onderzoek naar het ziekteverzuim, kan worden overgegaan tot het opmaken van een proces-verbaal.

- Actie school
- Leerplicht
- Leerling/ouders
- Jeugdgezondheidszorg
- Onafhankelijke JGZ arts (niet verbonden aan de school van de leerling)

Stroomdiagram leerplicht: melding school naar bureau leerlingzaken

Bijlage 1

Leerplichtwet

Sinds 1969 kent Nederland de leerplichtwet. Dit houdt in dat alle kinderen die in Nederland wonen of voor een langere tijd hier verblijven de plicht hebben om naar school te gaan. De kinderen in Nederland gaan meestal met hun 4-de verjaardag naar school. Een maand nadat een kind 5 jaar is geworden is een kind volledig leerplichtig. Deze volledige Leerplicht duurt tot het einde van het schooljaar waarin een leerling 16 jaar wordt. Daarna is de leerling kwalificatieplichtig.

Met de kwalificatieplicht wordt de Leerplicht verlengd tot de dag dat je een startkwalificatie hebt gehaald of tot de dag dat je 18 jaar wordt.

Een startkwalificatie is een HAVO-, een VWO- of minimaal een MBO-niveau 2-diploma

De kwalificatieplicht is één van de maatregelen om schooluitval van jongeren tegen te gaan en de kansen van startende jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten.

Leerlingen met een kwalificatieplicht zijn verplicht een volledig onderwijsprogramma te volgen. Dit betekent niet dat je per se 5 dagen per week naar school moet. Het is ook mogelijk met een combinatie van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen

Er zijn ook jongeren die niet of nauwelijks naar school kunnen zoals meervoudig gehandicapte kinderen of zeer moeilijk lerende kinderen. Deze kinderen zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht.

De begeleiding van ziekteverzuim is een opdracht die voortvloeit uit het recht op onderwijs dat iedere jongere heeft en dat beschermd wordt door de Leerplicht. Jongeren hebben onderwijs nodig om zich te ontwikkelen, te ontplooien, maar ook om later meer kans te hebben op het vinden van een baan.

Ziekteverzuim

Op grond van artikel 11 d van de Leerplichtwet 1969 is een kind dat ziek is vrijgesteld van schoolbezoek, dus is er sprake van geoorloofd verzuim. Tenzij er omstandigheden zijn die aanleiding geven tot twijfel aan dit verzuim.

Er bestaan enkele vormen van ongeoorloofd verzuim. Volgens de leerplichtwet kan er onderscheid gemaakt worden in absoluut verzuim en relatief verzuim.

Absoluut verzuim

Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige of een kwalificatieplichtige niet bij een school of onderwijsinstelling staat ingeschreven. De gemeente controleert dit. Scholen hebben de plicht om een leerling pas uit te schrijven wanneer de inschrijving op een andere school is gerealiseerd. Van uitschrijving kan pas sprake zijn als bekend is naar welke school of instelling de leerling overstapt.

Relatief verzuim

Relatief verzuim betekent dat een leerling wel staat ingeschreven op een school of instelling maar zonder geldige reden afwezig is in de les.

Bijlage 2

Voorbeeld aanmeldingsformulier

Aanmelding door school voor verzuimbegeleiding van Jeugdgezondheidszorg

School:

Datum aanmelding:

Naam melder:.....

Functie melder:

Telefoon melder:

E -mail melder:

Naam leerling:

Geboortedatum:.....

Geslacht:

Huidig adres:.....

Telefoonnummer:

Klas:

Mentor:

Typering verzuim (frequent, langdurig, bijzondere gevallen; N.B. verzuimstaat bijvoegen!)

Door school al ondernomen acties (B.V. contact met ouders) en resultaten daarvan:

Overige relevante gegevens (B.V. thuissituatie, pesten, etc.):

Specifieke vraag van de school

Terugkoppeling naar school door jeugdarts/ jeugdverpleegkundige via mail (binnen 1 week na het contact) of in eerstvolgende ZAT.

Bijlage 3

Voorbeeld toestemmingsformulier Jeugdgezondheidszorg

Adres ouder/ verzorger

.....

Geachte mevrouw, heer,

Graag zou ik informatie ontvangen over u bevindingen/ therapie bij:

Naam:	
Adres:	
Postcode en woonplaats:	
Geboortedatum:	
Burgerservicenummer:	

Dit in verband met:

Ondergetekende, de ouder/verzorger, verklaart hiermee geen bezwaar te hebben tegen het verstrekken van (medische) informatie over.....door:

Instelling	Zo mogelijk: naam behandelaar
Ziekenhuis/ specialist:	
Bureau Jeugdzorg:	
Geestelijke gezondheidszorg:	
Huisarts:	
Logopedist:	
Fysiotherapeut:	
Leerplicht:	
Anders namelijk:	

Handtekening ouder/ verzorger

.....

Handtekening jongere
(vereist vanaf 12 jaar)

.....

Met vriendelijke groet,

Naam jeugdarts/ jeugdverpleegkundige

.....

Retouradres GGD
Afdeling Jeugdgezondheidszorg

.....